

מסורת הש"ס
[א 97] מ.ג.

רש"י

אין בין המודר פרק רביעי נדרים

ר"ן מ.ד.

עין משפט
נר מצווה

אמר סהא שדה מופקרת לשבוע א'. לשמיטה (חמתי): עד שלא זכה כה בין הוא בין אחר יכול לחזור בו. אפילו כסוף שבט או כסוף חדרש: **משוכה כה בין הוא בין אחר.** אפילו מוח שעה (א) משהפקרו וזה כה שום אדם או הוא נעלמו לשום הפקר היו הפקר דקשר דלא היו הפקר דלא לדמי לרשות וזכה. וזיה דידיה או דלא לא תשיבא מידי עד דרפק זה פורתא כדלמד נמשכת עירובין בפרק עושין פסין (דף סה). כהיח איתמא דענדל ממיה נכנסו הגר אמא ההוא גברא רפק זה פורתא ואוקמוה רבנן כדמיה דההוא גברא: **רישא רבנן וסיפא רבי יוסי.** רישא דלמד משלשה ימים ואילך אפילו לא אמר לרשות וזכה אין יכול לחזור בו דהוה הפקר רבנן הוה ונדון הוא דלפילו מיוס ראשון היו הפקר אלף מפני הרמאים כדלמד רבנן לקמן לדברי הכל וסיפא רבי יוסי דלמד למוזר בו דלא לרמאי ללא היו הפקר דלאורייתא עד דלמי לרשות וזכה ומשום דהוה קמיני יכול לחזור בו כר"י: **דודאי מדאורייתא א"ע.** דלא אמר לרשות וזכה היו הפקר לאתרי ואפילו מיוס ראשון. והאי דלמד כל שלשה ימים יכול לחזור ולגבי לא תשיבא מפני הרמאין דלכולי עלמא איה להו דרביא דלמד מפני הרמאין הדרי ומחוקי נהו (ו) ואמרין דלא היו הפקר עד שלשה ימים. וסיפא דלמד עד שלא זכה כה לא היו הפקר דמשמע עד דלמי לרשות וזכה היינו טעמא דשאי חדש ושנה ושבוע דלא שייקין דאין דרכן של בני אדם להפקיר לומן ויוון דזה שיהי לכן אמרו חכמים דלא יהיו הפקר לאפקועי ממעשר כל זמן דלא אחי לרשות וזכה: **ר"ל אמר מרדכיפא ר"י.** דמשמע דלא יהיו הפקר עד דלמי לרשות וזכה: **רישא נמי.** בתוך ג' ולאחר ג' רבי יוסי היא. ורישא היינו טעם דלאחר ג' ימים אין יכול לחזור בו דהוה הפקר א"ע דלא אחי לרשות וזכה (א): **משום דלא ליטעמא טורס הפקר.** ומדאורייתא ודאי לא היו הפקר עד דלמי לרשות וזכה ועלום לא זמן דלא אחי לרשות דלא היו הפקר גמור ואיני חיוב דמרתוה ומעשר והאי דלוקמוה רבנן אחרות הפקר לאו משום לאפקועי מתרומה ומעשר לכיון דמדאורייתא חיוב דלאו הפקר הוא לא מפקעי ליה רבנן מתרומה ומעשר דלאו כל כמניה אלף כדי שלא תשתכח תורת הפקר. ומ"מ גבי שנה ושבוע כיון דלא שכיח אוקמוה רבנן דלאורייתא דלא יהוה הפקר עד דלמי לרשות וזכה דלא גמרו כיה רבנן משום שלא תשתכח תורת הפקר: **אי הכי אפילו מיוס ראשון** (ו) יהוה הפקר. כדי שלא תשתכח כ"י: **אמר רבה.** בדיון הוא דליהו הפקר מדרבנן אלף מפני הרמאין דבעי לאפקועי שדומים מתרומה ומעשר ואפקירי להו ואי אמרין דלאלמד היו הפקר ופטור מן המעשר הדרי (א) מחוקי כהו ואלהכי כל שלשה ימים לא היו הפקר לגבי איהו דכדבי מתוך כך אחי ומחוקי כיה והוה דליה ומימנעי ולא מפקירי ועלום אפילו לאחרא שלשה ימים לא היו הפקר מדאורייתא עד דלמי לרשות וזכה: **שריף אבל מדאורייתא לא היו הפקר ולדלמא**

הנהרות הב"ח

(א) נפי' לטעמא דאמר עד: (ב) רש"י ד"ה אמר ובי' לוח הפיר: (ג) ד"ה משוכה ובי' שעה א"ע: (ד) מהפיקרו ובי' וזכיה: (ה) ד"ה אמר עולא ובי' ומחוקי כהו רדכי אמרין: (ו) ד"ה רישא נמי וד"ה משום דלמי: (ז) ד"ה לוי ובי' ראשון נמי להו: (ח) ד"ה אמר רבה ובי' דהרי ומחוקי ובי' מתוך כך אחי אחר ומחוקי כהו ודכי:

מוסף רש"י

אבל דאורייתא לא היו הפקר. ולמד כל זמן שישור בו, ולפי יום ומיוס אחי עולא ומעשר משום כ"י עשה ממנה. שכן פירש מהו הפקר על שאר אברים וק"ל משום שטור מן הסוד והמא' מפרש מהו פירוש הפקר שזה בני עשירי מן המורה על זה הדין שזה כל המורה רמיה בשו"ת.

פירוש הרא"ש

אמר תנא שיהו לא מופקרת ליום א' כשבת אחרת ב' ואלה המון הם אל הם בו אדם חכם על מה כמחילה: עד שיא זכיה בו בין הוא בין אחר יכול לחזור בו. ולגבי הפקר דלא ללמד מרשות הפקר דלא דלמד מן הלך סוף שחור בו ספק הפקר והיינו מותר: **רישא רבנן וסיפא רבי יוסי.** דלרבנן כל הפקר מיה לוי יוסי עד דלמי לרשות וזכה ודמוקי ר' יוחנן פלוגמיהו כדכי הלך רישא רבנן כדפרישית דלאחר זמן יכול לחזור בו וזמן זמן יכול לחזור בו וזמן הרמאין וסיפא ר' יוסי דלא היו הפקר עד דלמי לרשות וזכה הלך זמן שלא זכה בו אדם יכול לחזור בו: **קולא אמר ס"א רבנן ויהי פירוש כמו רישא:** ושאני הפקר זמן ר"ה כדכתיב. הפקר יהוה שיהו כיון שלא זכה ועלום ומדור רבנן כיה שלם נגר בעמיה עסיה

ואי אמר סהא שדה זו מופקרת ליום אחד נשכח חסו וכו' עד שלא זכה כה בין הוא בין אחר יכול לחזור בו: רישא רבנן וסיפא רבי יוסי. קס"ד השאה דטעמא דרבי יוסי דלמד בנתיב דרבי יוחנן דלמד (עליל) דהפקר כמנהג דעד דלמי לרשות וזכה לא נפיק מרשות מפיקר ומש"ה קלמרי רישא רבנן וסיפא רבי יוסי. וזהו חמיא ליה כולה כדכתב שפיר דרישא קמני כל שלשה ימים יכול לחזור מפני הרמאין וכדפרישית מאן ואילך אין יכול לחזור בו מדינא דס"ל לרבנן דהפקר מעידנא דלפקיריה מפקירי נפק ליה מרשותיה וסיפא קמני דאם אמר סהא שדה זו מופקרת ליום אחד נשכח"ג ליה לא תשיבא דלמי דעמיא דענדל דלפקיריה דליכיד וליחי כיה לאלמד למה ליה להפקירו לומן יודע דהפקיר לגמרי לכיון דדעמיא למיהדר ולמזמי כיה לא נפקא ליה מידי אלף ודאי לאומו זמן שפיקרו גמרי והפקירי כלא הערמה כלל ולפיקר משוכה כיה הוא בין אחר

"אמר רבה שדה זו מופקרת ליום אחד לשבת אחת לחדש אחד לשנה אחת לשבוע (א) אחת עד שלא זכה כה בין הוא בין אחר יכול לחזור בו משוכה כה בין הוא בין אחר יכול לחזור בו רישא רבנן וסיפא רבי יוסי אמר עולא כיסא נמי רבנן היא אי הכי אמואי עד שלא זכה כה בין הוא בין אחר יכול לחזור" בו שאני שנה ושבוע דלא שכיח ר"ל אמר מרדכיפא ר' ו' יוסי רישא נמי ר' ו' יוסי ורישא היינו טעמא דלא ליחשב תורת הפקר אי הכי אפילו מיום הראשון נמי יהיו הפקר אמר רבה מפני הרמאין דמפקירין והדרין בהון אבל דאורייתא לא היו הפקר ולדלמא

תוספות

אמר רבה זו מופקרת ליום א' כשבת א' ואלה המון הם אל הם בו אדם חכם על מה כמחילה: עד שיא זכיה בו בין הוא בין אחר יכול לחזור בו. ולגבי הפקר דלא ללמד מרשות הפקר דלא דלמד מן הלך סוף שחור בו ספק הפקר והיינו מותר: **רישא רבנן וסיפא רבי יוסי.** דלרבנן כל הפקר מיה לוי יוסי עד דלמי לרשות וזכה ודמוקי ר' יוחנן פלוגמיהו כדכי הלך רישא רבנן כדפרישית דלאחר זמן יכול לחזור בו וזמן זמן יכול לחזור בו וזמן הרמאין וסיפא ר' יוסי דלא היו הפקר עד דלמי לרשות וזכה הלך זמן שלא זכה בו אדם יכול לחזור בו: **קולא אמר ס"א רבנן ויהי פירוש כמו רישא:** ושאני הפקר זמן ר"ה כדכתיב. הפקר יהוה שיהו כיון שלא זכה ועלום ומדור רבנן כיה שלם נגר בעמיה עסיה

אין יכול לחזור בו והא אמר שפיר אפילו לרבנן. מיהו מתי דקמני עד שלא זכה כה בין הוא בין אחר יכול לחזור בו רבי יוסי היא דס"ל דעד דלמי לרשות וזכה לא נפיק מרשות המפקיר דלרבנן כיון דלמרי דנפיק מרשותו היאך יכול לחזור בו ואין הכי נמי כדי קמיני רבני יוסי עד שלא זכה כה בין הוא בין אחר יכול לחזור בו לכוון דוקא כהפקר שהוא לומן כגוונא דרישא דאפילו בפקר עולמית דהיינו רישא דיכול לחזור בו עד שלא זכה כה ומיהו משום דכדינא דמשוכה כה אינו יכול לחזור בו לא שוה הפקר שהוא לומן עם הפקר עולמית וכדכתיבנא ואלטורין למיחיי ליום אחד נשכח חסו נמי כהווא גוונא עד שלא זכה כה. וכי תימא משוכה כה הוא דקמיני דלמי יכול לחזור בו כלומר והוה הפקר אפילו רבני יוסי ופטור מן המעשר הכי אמר ליה שפיר דהא כיון דס"ל רבני יוסי דהפקר עד דלמי לרשות וזכה לא נפיק מרשות המפקיר נמצא די הדור זכי כיה מדידיה קא זכי ולא מהפקרל דעלום לא נפקא מרשותי אמר לומר דכי דקשר רבי יוסי דעד דלמי לרשות וזכה לא נפיק מרשות מפקירי אפילו הכי כי הכי דאי זכי כה אחר זכי מהפקרל ולא ממנה כיון שהיה אפשר לאחר ג"כ לזכות בו והכי נמי כי הדר איהו גופיה וזכי כיה בעירובי מתורת הפקר ולא כסתם כי היכי דלא יתיב בחורה אף הוא עצמו וזכה מן הפקר מיקרי כיון שעדיין לא חזר בו והיה אחר יכול לזכות בו דמה לי הוא מה לי אחר. הלכך אי רישא אמר וסיפא רבי יוסי מוקמוה ליה שפיר. מיהו מילתא דמתייבא הוא הכי נקט לה מנה אליבא דהרי נתיב ומשום הכי מתוך עולא ואמר דסיפא נמי רבנן היא וטעמא דעד שלא זכה כה בין הוא בין אחר דיכול לחזור בו משום דשאי שבוע ושנה דלא שייקין לומר דלא שכיח דלמי לרשות וזכה ליה גוונא ויפון ששנה זה אמדיני לרשותיה כיון שלא רכי להפקירו הפקר עולם ואחתי אגוד גביה אפילו כזוהו זמן שפיקרו לא ניחא ליה ליתפוק מרשותיה עד דזכי כיה אידך הילכך כדמרי לרוב רבנן דהפקר שהוא לומן מאי דכתיב ליה לרבי יוסי בהפקר עולמית ואמאי סיפא שפיר לרבנן כדמוקמוה לרבי יוסי שחרי בהפקר אלוהי דוקא קשיא לך אי הכי לאחרא שלשה אמואי אין יכול לחזור בו היינו טעמא דלא ליחשב תורת הפקר לומר אין הכי נמי דמדינא לרבי יוסי אפילו לאחרא שלשה יכול לחזור בו אלא היינו טעמא

לחכמים ויש לו לפנס הפקר דאורייתא במקום דלא אחי לרדי רמאות דעיקר הפקר לא מליט אלף כשביעות וההם לא אחי לרדי רמאות דעמי יוכל להחליף שבועות ולומר וזה ששית דמיחא דשביעות דלא אחי לרדי רמאות כגון אחר שלשה היו הפקר אלף תוך שלשה לא ר' יוסי אחר בתמידין מפני רמאין תוך שלשה אבל לאחרא שלשה יהיה המודר לא משום תחנת כה פירון אלף משום דאורייתא לא יהיה הפקר כל כמה דיכול ליה לרדי רמאות קר פירש האיכרי. ז"ע דלא מתיב (על דף מ.ג.) דהפקר אם היה קודם דברו או יכול להיטות אלף לאחרא לא יהיה עולם אפילו לאחרא שלשה ואם לאו כה תוך שלשה הייל דהפקר מדאורייתא והוה הפקר יום כה כיד חכמים לנעול הפקר מפני הרמאין ומאי פריך ודילמא אחי לנעול דחיי איהו חייב מן מהרה אפילו תוך שלשה מאחרא זוכה והחכמים גבוי מפני כרתיאם ומשאר מיניה וזיה אלף לאחרא שלשה מוכח מילתא דלאו רמאות היא ויוקמוה רבנן דלאורייתא ויתמידין דלוקי ר' יוסי נמדור משום דמיידין רמאות אלף כשהפקר קודם דברו אין עם רמאות דאין ספקי דלאו רמאות קמיידין אלף אין דין מדור ודין הפקר שיון דמדיר אם הפקירו קודם נערכו מותר מדי שריך למיגר וכן נדור קודם אסור אף לאחרא שלשה:

והיינו טעמא דלא ליחשב תורת הפקר לומר אין הכי נמי דמדינא לרבי יוסי אפילו לאחרא שלשה יכול לחזור בו אלא היינו טעמא

יוסי כיון דתקון רבנן דלאירי ג' ימים אין יכול לחזור בו הפקר בית דין לענין ספקו הפקר וחובה בו הוא סימא דמילתא דרילי הוא דקלמרי דהפקר אינו אלף משום שלא תשתכח תורת הפקר אלף מדאורייתא לא היו הפקר:

Torah-Box.com diffusion du judaïsme aux francophones